

Trotsky-konferens i Kuba

Mellan den 6 och 8 maj i år hölls en historisk konferens om Trotsky i Havanna. Det var första gången något sådant inträffade i Kuba och därför bör det vara av stort intresse att titta närmare på denna händelse och det som där avhandlades.

I föreliggande samling ingår tre artiklar, dels två som översatts och sammanfattas av Eva Björklund (från Svensk-kubanska Föreningen) och som tidigare publicerats i webbtidningen *eFOLKET*, dels en längre redogörelse som härrör från spanskspråkiga Centro de Estudios Socialistas Carlos Marx (CES) och som tidigare publicerats i tidningen *Revolution*.

Detta är den första samlingen om Trotsky-konferensen. Den kommer att följas upp med andra rapporter och intervjuer, men även flera av de inlägg som framfördes under konferensen.

Martin Fahlgren 10/6 2019

Innehåll

eFOLKET	1
<i>Historisk konferens i Havanna om den ryske revolutionären Leon Trotsky</i>	<i>1</i>
<i>Intervju med Frank García Hernández.....</i>	<i>3</i>
Revolution	5
<i>Kuba: Leo Trotskij's idéer diskuteras på banbrytande seminarium i Havanna</i>	<i>5</i>

eFOLKET

Historisk konferens i Havanna om den ryske revolutionären Leon Trotskij

Suzi Weissman

eFOLKET 27/5 2019

Suzi Weissman rapporterar om den mirakulösa organisationen av den historiska Trotskij-konferensen i Havanna, som ägde rum i Havanna, Kuba.

Det var en historisk händelse, som tills nyligen ingen hade kunnat föreställa sig. Trotskij var *persona non grata* i Kuba, som renegat, kontrarevolutionär och förrädare – så som han betraktades i Östblocket. Och det var till Kuba som Trotskijs mördare, Ramón Mecer, begav sig efter att ha frisläppts från mexikanskt fängelse 1960.

Trotskijs namn, liv och författarskap raderades bort ur ryska revolutionens historia. I Kuba hade det funnits intresse och partier sedan 30-talet fram till 60-talet. I mitten av 60-talet fördömdes hans politiska idéer och anhängare förtrycktes. En son till en ledande trotskist, som uteslutits från det nybildade kommunistpartiet 1965, deltog nu på konferensen.

Intresset för Trotskij har överlevt i Kuba och var ett viktigt inslag i konferensens politiska-ideologiska bakgrund. När Leonardo Padura, en av Kubas mest namnkunniga nutida författare, publicerade sin digra roman om mordet på Trotskij i Mexiko 1940 ("Mannen som älskade

hundar”, 2014), fick den stor internationell uppmärksamhet, men den kubanska upplagan var så liten att den inte räckte mer än några dagar.

Dock väckte boken nyfikenhet i Kuba säger konferensens organisatör Frank García Hernández, en 36-årig filosofie kandidat som ägnat sin licentiatsuppsats åt Leon Trotskij.

Generationsskifte

Så vad betyder det faktum att denna konferens ägde rum i Havanna? Kan det ha att göra med generationsskiftet i den politiska ledningen med Kubas nyvalde president, Miguel Díaz Canel, tidigare utbildningsminister. Han kommer från Santa Clara där han var ordförande i kommunistpartiet och skilde ut sig från den äldre generationen med sitt långa hår, cyklande och informella klädstil. Han var en tidig förespråkare för Hbtq-rättigheter, och stödde landets första kulturkafé, El Mejunje, där också Hbtq-personer kunde känna sig hemma med eget program en kväll i veckan.

Men Trotskij-konferensen fick inget öppet officiellt erkännande. Den kunde ändå hållas tack vare Juan Marinello-centrets medverkan, och den prestige och tysta erkännande det innebar.

Frank Hernández ville också ha med en ny dokumentär [av Lindy Laub] om Leon Trotskij i exil i Prinkipo, Turkiet 1929-33, hans kamp för att få tyska socialdemokrater och kommunister att enas mot Hitler, hans tal i Köpenhamn och hans dotters självmord i Berlin.

Man kämpade för att hitta en salong för att visa filmen, och fick en mindre salong i film-institutet ICAICs biograf, och trots i stort sett obefintlig marknadsföring fylldes den till bredden av en ungdomlig publik.

Framgång

Nästan 200 personer från hela världen ville delta i konferensen, men arrangörerna måste pressa ner det utländska deltagande till 80, men det blev ändå 100, och 40 kubaner, och en aktningvärd grupp från Latinamerika. Många unga, andra som varit med länge. De kom från Argentina, Australien, Belgien, Brasilien, Kanada, Colombia, Frankrike, Tyskland, Indien, Iran, Italien, Mexiko, Peru, Puerto Rico, Spanien, Schweiz, Turkiet, Storbritannien, USA och Venezuela.

Kort om tid för alla talare

Vi fick 15-20 minuter för våra uppsatser, i paneler med 4-6 talare, men med översättning blev det mycket pressat, och drakoniska nedskärningar. Öppningspanelen bestod av Eric Toussaint från Belgien med ”Lenin och Trotskij konfronterar Stalins byråkrati”, Paul Le Blanc om ”Trotskij mot Stalin”, Robert Brenner om ”Trotskij, vänsteroppositionen och bönderna”, och jag med ”Splittrad vänsteropposition – Serge – Trotskijdispyten”. Och många andra paneler om Trotskijs liv, politik och efterlämnade spår, även i Kuba.

Deltagarna kom från hela spektrat av trotskister. Den sista sessionen tillägnades den kubanska trotskismens historia, och några av deltagarna hade verkliga band till de tidiga trotskisterna.

Vi saknade Trotskij. Vi behövde honom för att förstå vad som hände i Sovjetunionen, för av olika anledningen kunde ingen av våra marxistiska referenter, som Che Guevara och Fidel Castro kunde ge oss en förklaring av hur det kunde ske.

För Frank García Hernández och hans kamrater blev konferensen ett historiskt genomslag. Trots regimens långvariga avståndstagande från Trotskij kunde de genomföra en enastående konferens, som introducerade Trotskij på ett vittomfattande sätt. Det var ett genombrott, tack vare Frank García Hernández.

Filosofi-fakulteten har lovat att publicera uppsatserna, och Juan Marinello-institutet verkar vilja hjälpa till.

Från *Weekly Worker* 20190523 (original: [Neither kings nor bureaucrats](#)).

Sammandrag och översättning *Eva Björklund* 2019-05-26

Intervju med Frank García Hernández

La Izquierda Socialista

eFOLKET 27/5 2019

Det var en ung forskare vid Kulturforskningsinstitutet på "Pedagogiska Högskolan Juan Marinello¹ i Matanzas" (ICICJM), Frank García Hernández, som tog initiativ till och organiserade denna banbrytande internationella konferens i Havanna 7-8 maj i år. ICICJM är ett forsknings- och utbildningsinstitut, knutet både till Kubas Kulturdepartement och till Vetenskaps & Miljödepartementet och medlem i Latinamerikas Socialvetenskapliga Råd, CLACSO².

Frank García Hernández berättade:

– Vi behövde Trotskij för att förstå vad som hände i Sovjetunionen, och markera ett före och efter. Om vi hade hållit den i Brasilien eller Mexiko – länder där andra och tredje Trotskij-konferensen kommer att äga rum – skulle det inte ha betytt lika mycket.

– Trots att vi på grund av USAs blockad inte har de ekonomiska resurser som behövs, lyckades vi få ett stort internationellt deltagande, med höjdare som Robert Brenner, Paul Le Blanc, Suzi Weissman och Eric Toussaint. Och deltagare från Karl Marx Centrum för Socialistiska Studier, från Leon Trotskij-muséet i Mexiko, forskare från Brasiliens främsta universitet, deltagare som kom hit för samtal, trots sina traditionella motsättningar, just för att konferensen hålls i Havanna.

¹ Juan Marinello 1898-1977, framstående kubansk intellektuell, advokat, författare och medlem i KKP:s centralkommitté. Under kampen mot Batista var han medlem i Kubas Socialistparti, som liksom 23-marsrörelsen efter 1965 gick samman med 26-julirörelsen till Kubas Kommunistiska Parti.

² CLACSO, Latinamerikas Socialvetenskapliga Forskningsråd. Consejo Latinoamericano de Ciencias Sociales,

Trotsky och Kubas aktuella läge har lockat folk från hela världen: Indien, Iran, Turkiet, Italien, Österrike, Tyskland, Frankrike, Storbritannien, Argentina, Kanada, Spanien, USA, Mexiko, Peru, Venezuela, Brasilien. Intellectuella från Colombia och Pakistan som hade anmält sig fick förhinder, liksom Tariq Ali och Michael Löwy som skulle ha talat, liksom tio andra som ställt in i sista stund.

Frank García Hernández, som organiserade Trotsky-konferensen.

Materiella svårigheter, USAs blockad försvårade genomförandet

– Konferensen skulle ha pågått i fyra dagar, men vi delade de stora materiella svårigheter som USAs blockad innebär för Kuba, och klarade inte av det. Vi hade problem med förläggning och transporter. Det begränsade möjligheten att ta emot fler utländska deltagare. Vi hade 192 ansökningar, att ta emot alla skulle ha lett till kollaps för hela saken, fastän kubanska deltagandet var ändå ganska lågt, vilket jag beklagar. Det berodde nog på att vi skött rekryteringen dåligt, det var vårt fel, inte på att viljan saknas i Kuba att ta upp Trotsky, som en del trodde. Vi fick också ont om tid så vi kunde inte börja första dan.

– Men trots alla problem var det för mig en stort steg framåt. Och filosofifakulteten har åtagit sig att publicera alla texter, om det inte vore för dem skulle vi inte ha klarat av det. Vi måste också tacka föreståndaren för Benito-Juarez-museet, som upplät sina lokaler för konferensen, och tacka *Juan Marinellos Forskningsinstitut*, som ska medverka till publiceringen.

– När vi kommit så lång, när denna bok kommit ur pressarna, blir det första gången som en bok i Kuba ägnas åt Leon Trotsky och det sociopolitiska-kulturella fenomen som vuxit upp kring honom. Dåvarande Revolutionära Arbetarpartiet, medlem i 4e Internationalen, satte ihop Trotskys texter för publicering i början av 60-talet, men de publicerades aldrig.

Från *Walter Lippman, Cuba News*.³

Sammandrag och översättning: Eva Björklund 2019-05-26

³ Spanskspråkigt original: [“Trotsky caminará en Cuba” entrevista a Frank García Hernández](#)

Revolution

Kuba: Leo Trotskijs idéer diskuteras på banbrytande seminarium i Havanna

Centro de Estudios Socialistas Carlos Marx

Revolution 10/6 2019

Trots många svårigheter hölls ett internationellt seminarium om Leo Trotskij på Kuba den 6–8 maj. Filosofiska institutet arrangerade och bjöd in till evenemanget tillsammans med Trotskijmuseet i Mexiko. Internationella marxistiska tendensen närvarade via Socialistiska studiecentret Carlos Marx och ett meddelande från Alan Woods.

Leo Trotskij är ett viktigt namn inom marxismen. Det är välkänt att en av den kubanska kommunismens centralgestalter, Julio Antonio Mella, beundrade Trotskij som han beskrev som ”revolutionens dynamo”. Che Guevara, som dog i Bolivia, hade böcker av den Röda arméns arkitekt i resväskan. Trotskijs idéer har enorm betydelse på Kuba, i Amerika och i hela världen.

Leo Trotskijs tidlösa betydelse

På Kuba växer intresset för Trotskijs liv och idéer. Den kubanska författaren Leonardo Paduras bok *El hombre que amaba a los perros* (*Mannen som älskade hundar*, ej utgiven på svenska) är en mycket trogen skildring av den revolutionära bolsjeviken och mordet på honom. Trots det har det inte funnits mycket utrymme på Kuba för att diskutera hans idéer. Därför är det av stor vikt att den Internationella Leo Trotskij-konferensen trots alla svårigheter kunde äga rum den 6–8 maj organiserat av Filosofiska institutet och tack vare Frank García Hernández stora insatser.

Seminariet hölls på Casa México ”Benito Juárez” i Gamla Havanna som tillhandahöll alla lokaler, främst på initiativ av chefen Miguel Hernández som hjälpt till att förverkliga evene-

manget. I rummet där sammanträdena ägde rum hade Trotskijmuseet i Mexico City satt upp en fotoutställning med bilder på den ryska revolutionären.

De flesta kubaner som närvarade kom från Havanna (inklusive en mängd studenter, professorer och forskare) men där fanns även kamrater från två andra provinser (Matanzas och Villa Clara) samt internationella kamrater från femton olika länder. Med tanke på de stora ansträngningar som krävts för att genomföra evenemanget är det synd att många intresserade människor inte hörde talas om det. Med tanke på att [lanseringen av *Den förrådade revolutionen*](#) på Havannas bokmessa 2008 hölls i ett fullsmockat rum med över hundra närvarande, var det knappast bristande intresse som låg bakom. Bland deltagarna på seminariet fanns Kubas historiska trotskistiska aktivist Leon Ferrera, som arbetade med Che efter revolutionens seger.

Schemat var packat med sju olika paneldebatter, alla med anknytning till Trotskij och följande underrubriker:

- Revolutionen mot byråkratin
- Historia och historiografi
- Revolutionen växer
- Teoretiskt genomslag
- Hans inverkan på världens kultur
- Imperialism och de amerikanska länderna
- Kuba: Den antiimperialistiska revolutionen

Dessutom förhandsvisades Lindy Laubmans dokumentär *The most dangerous man in the world*, som innehåller en hel del opublicerat filmmaterial. Materialet som visades var intressant men vi har fortfarande inte sett det färdiga verket i sin helhet.

Tre böcker lanserades under konferensen: Gabriel García Higuera's *Trotsky in the mirror of history* som presenterades av författaren själv samt Leo Trotskijs *Latinamerikanska skrifter* och *Den förrådade revolutionen*. Denna sistnämnda ikoniska och betydande bok har redigerats av Trotskijmuseet och Centro de Estudios Socialistas Carlos Marx (som är den Internationella marxistiska tendensens spanska bokförlag) för att publiceras samtidigt med konferensen. Utgåvan innehåller en kort introduktion skriven av Trotskijs barnbarn Esteban Volkov och ett förord av Alan Woods. Boken presenterades av Ubaldo Oropeza, mexikansk trotskist och redaktör på *La Izquierda Socialista*. Han redogjorde kortfattat för de grundläggande orsakerna till Sovjetunionens urartning som Trotskij förklarar i boken. Han beskrev hur revolutionens isolering från andra länder, massornas trötthet och passivitet efter årtal av världskrig, inbördeskrig, svält och så vidare, samt den kulturella underutvecklingen i landet lade grunden för byråkratisk degenerering. När byråkratin väl kommit till makten behövde den hitta en "ny" teori som kunde upprätthålla dess position och detta blev den så kallade teorin om "socialism i ett land". När byråkratin kände sig säker i början av 1930-talet påbörjades ett "förebyggande och ensidigt inbördeskrig" mot allt som representerade oktoberrevolutionen: historieskrivningen förvrängdes och partiet rensades. Intriger, fysiska angrepp, angiveri och spionage var vanliga metoder för den här typen av "politik". Och för att fullborda alltsammans mördade man hela det gamla bolsjevikiska gardet. En flod av blod skiljer stalinismen från bolsjevismen.

Det fanns en utställning med fotografier på den ryska revolutionären som Leo Trotskijs husmuseum i Mexico City satt upp.

Revolution och internationalism

Vid ett av sammanträdena betonade kamrat Wilder Pérez från Filosofiska institutet vikten av att hålla seminariet på själva Kuba och av att ha internationella kamrater på plats. Trotskij är inte okänd bland de lager av intellektuella som kritiskt försvarar den kubanska revolutionen. En lärare höll ett mycket välstrukturerat och kunnigt inlägg om den permanenta revolutionens teori och förklarade att dessa idéer inte diskuteras i de socialistiska staterna och borde få bättre spridning. Den unga kubanska studenten Yunier Mena höll ett föredrag om konst och litteratur där han redogjorde för Trotskijs tankar samt de motsägelser som konstnärer ställdes inför under den stalinistiska byråkratin.

Gabriela Pérez, museichef på Trotskijmuseet – som ligger i Trotskijs hus i Mexiko City där denna exilrevolutionär mördades – talade också på sammanträdena och pratade om museets funktion. Halvvägs genom hennes bidrag visades en video som gjorts speciellt för seminariet där Leo Trotskijs barnbarn Esteban Volkov, som överlevde den första attacken i Coyoacán-huset, intervjuades av Internationella marxistiska tendensens ledare Alan Woods. Pérez läste även upp en hälsning som Esteban Volkov skickat till seminariet på Kuba.

Den sista paneldiskussionen handlade om Kuba och leddes av Yohanka León del Río. Den kubanska forskaren Caridad Massón från Juan Marinello-institutet gav en kontroversiell redogörelse för rättegången mot Sandalio Junco som anses vara en av de första kubanska trotskisterna. Carlos Ricardo Márquez från Socialistiska studiecentret Carlos Marx talade om Julio Antonio Mellas respekt för Leo Trotskij som han bibehöll från den dag han ställde sig på marxismens sida ända till slutet av sitt liv. Denna unga kubanska revolutionär kom så småningom i kontakt med vänsteroppositionen och förde vidare dess idéer till Mexiko och Kuba. I texter som ”Var går ARPA?” kan man se att han påverkats av Leo Trotskijs idéer. Carlos Márquez, som dessutom är medarbetare på magasinet *América Socialista*, avslutade sitt anförande med att säga att den kubanska kommunismen har känt av Leo Trotskijs idéer ända

sedan den låg i sin linda, att de inte är främmande för landets revolutionära tradition och att vi bör göra anspråk på dem.

En video som gjorts speciellt för seminariet visades där Leo Trotskijs barnbarn Esteban Volkov intervjuades av IMT:s Alan Woods

Seminariet hölls inte av en slump utan förverkligades tack vare en ung kubansk akademikers uthålliga arbete: Frank García Hernández som arbetar på Juan Marinello-institutet och har studerat Trotskijs idéer och trotskismens historia på Kuba. För att evenemanget skulle bli av var han tvungen att övervinna tusen byråkratiska hinder och press från högsta instans. Trotskij är inte en förbjuden figur på Kuba men man uppmuntras verkligen inte att lära sig om hans liv och gärning. Det finns ett stort och genomgripande intresse för hans idéer men det är också tydligt att det finns människor som inte vill att hans idéer ska bli studerade på ett djupare plan och som till och med försöker förhindra andra från att studera honom.

Alla dessa komplikationer ledde till att datumet för seminariet behövde ändras. Eftersom den revolutionära kubanska övärlden är under blockad var de materiella inskränkningarna ett stort problem. Mycket av planeringen inför konferensen gick förlorad bara några dagar efter att den sammanställts på en laptop som gick sönder. Det var ett kolossalt jobb att ordna mat och boende åt så många utländska gäster samt transport av material till seminarierna (varav mycket fastnade i tullen), bokning av mötesrum, bildvisning och avslutning. Den unga journalisten och kamraten Lisbeth Moya gjorde en mycket viktig insats i det organisatoriska arbetet.

Leo Trotskijs idéer lyser med sitt eget ljus. Men vi kan inte säga detsamma om alla de grupper som kallar sig trotskister men som egentligen har snäva och sekteristiska inställningar. En annan prövning för organisatörerna var att hantera de många underliga grupper – vissa med åsikter som öppet motsatte sig de kubanska och venezuelanska revolutionerna – som ville ställa ultimatum mot dem som de blivit inbjudna av. Det fanns en verklig fara att seminariet skulle urarta men som tur var hanterade arrangörerna dessa hinder på ett bra sätt.

På slutet visades ett meddelande (på spanska) från brittiska IMT-ledaren Alan Woods. Se [Trotsky en México: su vida e ideas](#)

Länge leve Trotskij! Länge leve den kubanska revolutionen!

Frank Garcías avslutningsord var mycket känslösamma. Han började med att tacka dem som hjälpt till att hålla seminariet och tackade särskilt Ricardo Márquez och Socialistiska studiecentret Carlos Marx för deras stöd i att göra seminariet till verklighet. Han tillade att byråkratin satt tusen hinder i vår väg och tackade Filosofiska institutet för deras ovärderliga hjälp med att organisera evenemanget. Hans sista ord lämnade inga tvivel om hans försvar av revolutionen: ”Varken kungar, byråkrater eller chefer – mot kommunism!”

I en sådan revolutionär och internationalistisk anda avslutades detta historiska seminarium. Den kubanska bloggen La Tiza rapporterade då följande: ”Ungefär klockan sju på kvällen den 8 maj kunde man höra deltagarna sjunga Internationalen på fler olika språk med knutna vänsternävar. Evenemanget som tillägnats Leo D. Trotskij avslutades och ett nytt kapitel i spridningen av marxismen öppnades, den här gången från Havanna.”

På kvällen höll Havannas interaktiva ensemble, som är en grupp bestående av kubanska och latinamerikanska musiker, en konsert för de som deltagit på seminariet vid La Bombilla Verde där de uppförde ett verk som skrivits särskilt för seminariet och tillägnats Leo Trotskij.

Seminariet avslutades i revolutionärt och optimistiskt tecken. ”Varken kungar, byråkrater eller chefer – mot kommunism

Den kubanska revolutionen visar än idag fortsatt prov på sin styrka men genomgår just nu en omfattande förvandling som för med sig nya faror inifrån. Upprättandet av en arbetardemokrati där arbetare kontrollerar staten och ekonomin, kommer att bli livsviktigt för revolutionens framtid. Världen vi lever i kännetecknas av omfattande instabilitet där de stora massornas tålamod runnit ut och det kapitalistiska systemet inte längre kan tillgodose deras behov vilket banar väg för mer intensiv klasskamp tills det når en nivå där det står mellan revolution och kontrarevolution.

Kapitalismen är i en organisk kris och det skulle innebära ett historiskt kliv bakåt om Kuba återgick till detta system: ett ekonomiskt och kulturellt sammanbrott som bara en liten minoritet skulle gynnas av. Vägen ut är att sprida revolutionen med en öppet internationalis-

tisk politik som det står i ”Den permanenta revolutionens teori”. Därför är det inte bara bra att känna till Leo Trotskijs idéer för deras egen skull: de behövs för att försvara den kubanska revolutionen och vi hoppas att detta seminarium kommer inspirera de som deltog – och uppmuntra de som inte deltog – att lära sig, fördjupa sig i och försvara idéerna hos ”den ryska revolutionens dynamo”.

[Samtliga foton: Centro de Estudios Socialistas Carlos Marx.]

Original: [Cuba: groundbreaking seminar in Havana discusses the ideas of Leon Trotsky](#)

Översättning: Sara Charlez